

Hana Pátková: Jedenáct dopisů z dvanácti let. Korespondence Josefa Emlera s Theodorem von Sickelem.

Citace referované studie: PÁTKOVÁ, Hana. Jedenáct dopisů z dvanácti let: Korespondence Josefa Emlera s Theodorem von Sickelem. *Sborník archivních prací*. Praha: Odbor archivní správy a spisové služby MV, 2012(62), 83-102.

Na úvod referátu pokládám za důležité představit život obou dopisovatelů, aby vůbec bylo možné přistoupit k meritu příspěvku a obsahu samotných dopisů.

Theodor von Sickel se narodil 18. prosince 1826 v Aken a zemřel 21. dubna 1908 v Meranu. Byl to německorakouský historik a diplomatik. Zaměřoval se na raněstředověkou evropskou historii. Studoval na univerzitě v Halle, kde promoval v roce 1850, a poté na École nationale des chartes. Od roku 1857 působil na Vídeňské univerzitě a mezi lety 1869–1891 zde vedl Institut für Österreichische Geschichtsforschung. Od roku 1875 byl člen týmu okolo Monumenta Germaniae Historica (MGH), mezi lety 1897–1908 vedl bavorskou akademii věd. V roce 1881 založil v Římě při Vatikánském tajném archivu Österreichisches Historische Institut, který zpočátku využívali i čeští badatelé, např. Josef Teige, Ladislav Klicman a Josef Šusta. Jeho dílo je velmi obsáhlé, mezi nejvýznamnější patří jistě *Monumenta graphica medii aevi ex archivis et bibliothecis imperii Austriaci collecta* (ve Vídni 1858-1882, 10 dílů); *Beiträge zur Diplomatik* (1861-1883, 8 svazků); *Acta regum et imperatorum Carolinorum* (1867, 2 svazky); *Kaiserurkunden in Abbildungen* (se Syblem, 1880-1891, 11 dílů); *Das Privilegium Ottos I. für die rom. Kirche* (Innsbruck 1883); *Liber diurnus Romanorum pontificum* (Víděň, 1889); *Prolegomena zum Liber diurnus I. a II.* (Víděň 1889) a *Diplomi imperiali e reali delle cancellerie d'Italia* (s Cipollou, Řím, 1892).

Josef Emler se narodil 10. ledna 1836 v Libáni a zemřel 10. února 1899 v Praze. Byl to český historik a archivář. V letech 1856–1859 studoval historii a filologii na univerzitě ve Vídni, poté následovalo studium na Ústavu pro rakouský dějezpyt v letech 1859–1861, kde byl žákem předních vědců té doby, jako byli například právě Theodor von Sickel, Albert Jäger, Josef Aschbach a další. V roce 1860 získal stipendium pro studium v jihoněmeckých archivech, kde zpracovával kancelářské listiny Konráda II. a Jindřicha III. V roce 1869

obhájil na pražské univerzitě doktorát a v roce 1872 získal habilitaci na základě spisu *O zbytcích desk zemských v r. 1541 pohořelých*. V 70. - 80. letech 19. století vykonával funkci jednatele Národního muzea a člena redakční rady časopisu Památky archeologické. Jedná se o nejvýznamnějšího vydavatele edic. Z nichž mohu zmínit například *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae* (díly II., III. a IV. 1253–1346), *Regesta Imperii*, *Deset urbářů českých z doby před válkami husitskými* nebo *Fontes rerum Bohemicarum Regesta Imperii*. Josef Emler vydal také několik publikací, jmenovitě *Rukovět chronologie křesťanské*, *Průvodce po radnici staroměstské* a *Die Kanzlei der böhmischen Könige Přemysl Ottokars II. und Wenzels II. und die aus derselben hervorgegangenen Formelbücher*.

Dostávám se tedy k samotné korespondenci výše zmíněných historiků. Vzhledem ke skutečnosti, že oba působili na Vídeňském institutu ve stejnou dobu a počet členů institutu byl velmi nízký (s Emlerem studovali v ročníku jen další čtyři kolegové), je přirozené, že se profesori se studenty velmi dobře znali. Emler se Sicklelem udržovali kontakt i po ukončení studia a odchodu z Vídně. Jako důkaz tohoto přetrvávajícího vztahu slouží právě oněch jedenáct dochovaných dopisů. Je potřeba zmínit, že jde o korespondenci dochovanou pouze z jedné strany, a to v pozůstalosti Theodora von Sickela, která je uložena v Institutu. V Emlerově neúplné pozůstalosti se Sickelovy dopisy nenachází a nepodařilo se je nalézt ani jinde, ačkoliv tyto dopisy jistě existovaly. Dochovaný soubor listů pochází z let 1879-1891, avšak Emler ukončil studium již v roce 1861 a lze předpokládat, že kontakt se Sicklelem udržoval i v tomto období bezprostředně po odchodu z Institutu. Jedná se tedy o neúplný soubor, přesto ale poskytuje zajímavé a cenné informace.

Obsah korespondence nám napovídá, že vztah mezi historiky byl velmi přátelský, pozitivní a oboustranně prospěšný. Na počátku je to Emlerova žádost o podporu při kandidatuře na místo profesora pomocných věd historických na filozofické fakultě ještě nerozdělené Karlo-Ferdinandovi univerzity. Sickelovo doporučení, které Emler obdržel, bylo jednoznačně kladné a také se dochovalo Emlerovo poděkování za podporu. Kariérního postupu se týkají i další dva dopisy. Jeden z roku 1887, ve kterém podpořil Sickel Emlera při jmenování řádným profesorem a v druhém při jmenování členem České akademie věd a umění. Avšak nejednalo se pouze o jednostrannou podporu, protože Emler poskytnutou pomoc Sickelovi též oplácel. Počátkem 80. let se snažil zajistit podporu pro kandidáta na katedru dějin umění na Karlově univerzitě v Praze, kterého podporoval Sickel. Mimojiné byl Emler také důležitým zdrojem informací z českého prostředí, aspoň pokud se informace týkaly vědeckých podniků, které souvisely se Sickelovou činností. Listy obsahují také popis

okolností organizace zemské podpory pro bádání ve Vatikánském archivu a informace o vědeckých aktivitách, zejména o edicích, na kterých se Emler podílel.

Příspěvek Hany Pátkové obsahuje úplný přepis textu všech jedenácti dochovaných dopisů. Přepis je v původním německém jazyce s rozvedenými zkratkami kromě zkratk v dataci. Ke každému listu je uveden také stručný obsah v českém jazyce. V prvním přepisu dopisu z roku 1879 Emler informuje Sickela o stavu svého profesorského řízení a o vědeckých pracích, jímž se právě věnuje, druhý dopis z roku 1879 obsahuje poděkování Emlera za pomoc při jmenování profesorem. V pořadí třetím listu z roku 1881 informuje Sickela o situaci ohledně obsazení katedry dějin umění na pražské univerzitě, čtvrtý list z roku 1882 obsahuje Emlerovo doporučení ruského badatele Konstantina J. Grota. Pátý dopis z roku 1887 informuje o plánech na organizaci výzkumu k dějinám českých zemí ve vatikánském archivu, stejně tak, jako dopis šestý. V sedmém dopisu, také ještě z roku 1887, Emler děkuje za podporu při jmenování řádným profesorem a informuje o novinkách v organizaci římského výzkumu. V pořadí již osmém listu doporučuje Emler Václava Kratochvíla. V dopisu číslo devět z roku 1889 Emler doporučuje Sickelovi ruského doktoranda Petrova ze Sankt Peterburgu a informuje o závěrečných pracích na Regestech. Předposlední desátý list je z roku 1890 – Emler v něm děkuje za podporu při jmenování členem České akademie věd a umění a žádá, aby mohl 3. svazek českomoravských regist Sickelovi věnovat; zároveň informuje o stavu edice a o zvláštích, vyplývajících z nutné návaznosti na ediční zásady prvního svazku, vydaného K. J. Erbenem. Poslední, jedenáctý, přepsaný dopis z roku 1891 informuje o vydání studie Klementa Borového v „Österreichische Vierteljahrschrift für die katholische Theologie“ a o distribuci separátů.

Navzdory neúplnosti dochování sbírky listů, lze tento příspěvek s přepsanou korespondencí Josefa Emlera s Theodorem von Sickelem bezesporu považovat za velmi cenný a přínosný materiál k dějinám české historiografie na přelomu 19. století. Zejména díky faktografické bohatosti většiny listů a významu jejich obsahu.

Použité zdroje:

HOLÝ, Martin. Theodor von Sickel a jeho kritika Karl Pertze. Pomocné vědy historické a archivnictví: wiki [online]. [cit. 2019-11-15]. Dostupné z: http://pomocnevedy-wiki.wz.cz/doku.php?id=theodor_von_sickel_kritika_pertze

Theodor von Sickel [online]. [cit. 2019-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Theodor_von_Sickel

Josef Emler [online]. [cit. 2019-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Emler